

Robust fredsbevaring og opprørsbekjempning

En teoretisk sammenligning

KRIGSSKOLEN

Adnan Dzubur

Bachelor i militære studier, ledelse og landmakt

Emne fordypning

Krigsskolen

2017

Antall ord: 8741

Denne siden er blank med hensikt

Forord

I min tid som kadett ved Krigsskolen har jeg fått en interesse for militærteori. Alt fra Carl von Clausewitz sin altomfattende *On War* til David Galula sine beretninger om opprørene i Algerie vekke en nysgjerrighet om fenomenene krig og konflikt. Spesielt lavintensitetsoperasjoner som fredsbevaring og opprørsbekjempning, og det teoretiske som ligger til grunn vekke en interesse hos meg

Etter LAOPS-modulen følte jeg at vi kun nådde overflaten av mange temaer og siden dypdykket i materien jeg ventet på aldri kom, anså jeg bacheloroppgaven som en ypperlig mulighet for nettopp dette. Arbeidet med oppgaven har gitt meg en større innsikt og forståelse innen konfliktspektrumet. På lang sikt tror jeg at valget jeg tok om å fordype meg i disse emnene vil gjøre meg til en bedre offiser, da jeg vil være mer skikket til å utføre oppdrag både innenfor landets grenser og ved internasjonale operasjoner.

Jeg vil takke major Ola Kjørstad for meget god veiledning. Hans innspill og støtte underveis har uten tvil løftet oppgavens faglige innhold og metodiske fremlegging.

Linderud, mars 2017

Adnan Dzubur

Innholdsfortegnelse

1 Introduksjon	6
1.1 Bakgrunn	6
1.2 Problemstilling	7
1.3 Avgrensning	7
1.4 Begreper	8
1.4.1 Nøkkelbegreper	9
2 Metode	10
2.1 Disposisjon	10
2.2 Metodevalg- og kritikk	10
2.3 Kildevalg- og kritikk	12
2.3.1 COIN	13
2.3.2 Robust fredsbevaring	14
3 Teori	16
3.1 COIN	16
3.1.1 Sammendrag	19
3.2 Robust fredsbevaring	20
3.2.1 Sammendrag	22
4 Drøfting	23
4.1 Beskyttelse av sivile	23
4.2 Helhetlig tilnærming	26
4.3 Fokus på å støtte vertsnaasjonen	27
4.4 Etterretning	28
5 Konklusjon	29
6 Videre forskning	30

The first, the supreme, the most far-reaching act of judgment that the statesman and commander have to make is to establish the kind of war on which they are embarking

Carl von Clausewitz
(Howard, 1984, s. 75)

1 Introduksjon

1.1 Bakgrunn

I det kompliserte sikkerhetspolitiske paradigme verden befinner seg i er ingen konflikter like. Forskjellige utfordringer, som er i stadig endring, krever dynamiske tilnærminger for å kunne løses. En gjennomgående faktor er nødvendigheten bak bruken av militær makt.

Som det innledende sitatet påpeker er det essensielt for en offiser å vite hva slags konflikt han deltar i. Offiseren er den som forvalter maktbruken på vegne av staten (Huntington, 1957). Det er derfor viktig å kunne skille på hva som er styrende for bruken av militærmakt i enhver militær situasjon. Spesielt gjelder dette for robust fredsbevaring og opprørsbekjempning, da disse operasjonsformene er de mest utbredte i dagens verdensbilde. Fra et nasjonalt perspektiv så er et av Norge sine sikkerhetspolitiske mål å bidra til fred, stabilitet, og videre utvikling av den internasjonale rettsorden. Forsvaret skal bidra til flernasjonalt krisehåndtering og flernasjonale fredsoperasjoner, og dette gjennom FN og NATO (Stortinget, 2003, s. 12)

«The era of the strategic corporal is here. The soldier of today must possess professional mastery of warfare, but match this with political and media sensitivity» (Chief of Army, 2002) Sitatet påpeker en annen dimensjon som statens voldsutøvere må forholde seg til, nemlig tilværelsen av media og at verdenssamfunnet ser på. Sitatet påpeker også de potensielle strategiske ringvirkningene taktiske avgjørelser kan ha i komplekse scenarier som opprørsbekjempning og robust fredsbevaring. Dette er de to relevante konseptene som norske offiserer har deltatt ved i moderne tid, og fortsatt deployeres til, som ved Operation Inherent Resolve i Irak og Syria, MINUSMA i Mali, og NATO-ledede Resolute Support i Afghanistan.

Denne oppgaven vil derfor ta for seg skillet mellom bruken av makt innenfor opprørsbekjempning og robust fredsbevaring.

1.2 Problemstilling

General Sir Rupert Smith beskriver dagens «War amongst the people» som etterfølgeren til konvensjonell krig i boken *The Utility of Force* (2005). Fredsbevarende styrker og de som søker å bekjempe opprør kan ikke kun ty til offensive, militære operasjoner for å bekjempe en fiende og vinne en konflikt. Begge konseptene er bundet av internasjonale lover og regler og fienden er som regel asymmetrisk til en konvensjonell styrke. Teorien tilsier at samarbeid, synergi og en helhetlig tilnærming med politivesen, myndigheter og NGO er en av nøklene til suksess. Men det er de militære styrkenes oppgave å utøve vold på vegne av staten og verdenssamfunnet, og det er derfor et viktig emne å utforske.

I en arena så kompleks som krig er i utgangspunktet, så er det som nevnt i bakgrunnen viktig å vite hva slags konflikt man deltar i. Hvordan makten brukes i disse operasjonene kan på det taktiske nivået se tilnærmet likt ut, men hva er egentlig utgangspunktet til de to forskjellige konseptene? Hva er de styrende prinsippene for bruk av makt i en COIN-operasjon, og hva er det som skiller robuste fredsbevarende operasjoner fra disse?

Hva skiller det teoretiske grunnlaget for bruk av makt i opprørsbekjempning og robust fredsbevaring?

1.3 Avgrensning

Oppgaven vil kun utforske det teoretiske skillet mellom bruken av militær makt innenfor opprørsbekjempning og robust fredsbevaring. Den vil ikke ta for seg sammenligning på det taktiske nivået. Oppgaven vil altså ikke ta for seg rapporter om taktiske, lokale og regionale forhold i begrensede geografiske områder hvor opprørsbekjempning eller fredsbevaring har funnet sted. Dette på grunn av oppgavens omfang og liten overførbarhet. I tillegg vil det meste av den type informasjon være gradert, noe som hadde vanskeliggjort prosessen og gjort oppgaven mindre tilgjengelig.

Oppgaven vil i begrenset grad diskutere opprør. COIN og opprør er motparter i samme konflikt, men det er en vesensforskjell på operasjonsformene (FM 3-24, 2006, s. 1). Det vil nyttes teori om opprør kun der det er nødvendig for å nærmere forklare aspekter rundt COIN.

Tidsperioden oppgaven vil omhandle er fra 1945-2008. Dette for å avgrense moderne og klassisk opprør, og sette konseptene i samme tidsepoke for å kunne drøfte begge med samme informasjon. (Dalland, 2012, s. 71)

1.4 Begreper

COIN = Counterinsurgency

DFS = Department of Field Support

DPKO = Department of Peacekeeping Operations

NGO = Non-Government Organization

ROE = Rules of Engagement

SOP = Standard Operating Procedure

TCC = Troop Contributing Country

Fred = fravær av fiendtlighet, krangel og konflikt i et område

Interstatlig = noe som foregår mellom to suverene stater

Intrastatlig = noe som foregår innenfor en suveren stat

Kinetisk trefning = fysisk strid mellom to væpnede parter

Krig = væpnet konflikt mellom to eller flere parter i et avgrenset geografisk område

Opprør = en organisert bevegelse med hensikt å kaste eller skifte en sittende regjering

Revolusjonær krig = samlebegrep for konflikten i opprør og opprørsbekjempning

Sivile = ikke-deltagende i konflikt eller strid

Spoilers = Individuer eller grupper som kan tjene på å spre eller fortsette utøvelsen av vold, eller som har en interesse i, eller som har til hensikt å forstyrre en fredsprosess i en konflikt. (Capstone, 2008, s. 52)

Strategisk nivå = I konteksten av nasjonale interesser, bygger strategisk nivå på idéer eller et sett med idéer om hvordan en statsmakt på en synkronisert og integrert måte skal nå sine mål (JP 3-0, 2017, s. 40)

Taktisk nivå = Nivået av krig hvor strid og trefninger er planlagt og utført for å oppnå militære målsetninger gitt til taktiske enheter eller innsatsstyrker. (JP 3-0, 2017, s. 214)

1.4.1 Nøkkelbegreper

COIN

I den amerikanske håndboken for opprørsbekjempning Field Manual 3-24 (FM 3-24) blir begrepet definert på følgende måte: «*Counterinsurgency is military, paramilitary, political, economic, psychological, and civic actions taken by a government to defeat insurgency.* (2006, s. 13) ». I NATO *Allied Joint Doctrine for COIN*, heretter kalt AJP-3.4.4, defineres opprørsbekjempning som «The set of political, economic, social, military, law enforcement, civil and psychological activities with the aim to defeat insurgency and address any core grievances» (2010, s. 62). Opprørsbekjempning, eller COIN, er altså alle tiltakene stående regjering iverksetter for å bekjempe et opprør. Kilcullen (2005) definerer opprør som en bevegelse som søker å styrte sittende regjering gjennom subversjon, politisk aktivitet og vold.

Robust fredsbevaring

United Nations Peacekeeping Guidelines and Principles, også kjent som *Capstone* doktrinen, har følgende definisjon på fredsbevaring: «Peacekeeping is a technique designed to preserve the peace, however fragile, where fighting has been halted, and to assist in implementing agreements achieved by the peacemakers.» (Capstone, 2008, s. 18) Fredsbevaring som konsept innbefatter et stort spekter av teknikker, men oppgaven vil kun ta for seg robust fredsbevaring.

Det er viktig for oppgaven å skille mellom tradisjonell fredsbevaring, robust fredsbevaring, og fredsoppretting. Fredsbevaring blir sett på som den tradisjonelle operasjonsformen hvor lett infanteri ble deployert for å observere, rapportere og monitorere en etablert våpenhvile mellom to stridende parter. (Coning, Detzel & Hojem, 2008, s. 5). Fredsoppretting er et operasjonskonsept som baserer seg på intervensjon basert på autorisasjon av FNs sikkerhetsråd. Robust fredsbevaring involverer bruken av makt på det taktiske nivået som er godkjent av FNs Sikkerhetsråd gjennom mandat og med samtykke av vertsnasjonen eller hovedpartene i konflikten (Capstone, 2008, s. 35).

Før robust fredsbevaring ble sett på som eget konsept, nyanserte Report of the Panel on United Nations Peace Operations (United Nations, 2000) selve fredsbevaringskonseptet med et nytt begrep: fredsoperasjoner. Brahimi-rapporten, som den også ble kalt, var et resultat av

konfliktspekterets utvidelse etter den kalde krigen. Den kastet et kritisk lys på FN sine fredsbevarende operasjoner etter de katastrofale hendelsene i Rwanda og Bosnia. I rapporten blir ordet robust nevnt ved flere anledninger. (United Nations, 2000) Det er derfor viktig for oppgaven å understreke at definisjonen på robust fredsbevaring stammer fra Capstonedoktrinen, og ikke Brahimirapporten.

2 Metode

Formålet med metodekapittelet er å redegjøre for hvorfor metoden oppgaven anvender er hensiktsmessig for å svare på problemstillingen.

2.1 Disposisjon

Opgaven vil bli satt opp i et teorikapittel og et drøftingskapittel. Teorikapittelet vil bli delt opp i to underkapitler, et for COIN og et for robust fredsbevaring. Teorikapittelet vil være resultatene av mine studier av primærkildene. Videre vil drøftingen kategoriseres i henhold til prinsippene som undersøkelsene resulterte i. Ved å organisere og systematisere innholdet, noe som er en forutsetning for forståelse (Johannessen, Tufte & Christoffersen, 2010, s. 165), vil dette lettegjøre leseropplevelsen.

2.2 Metodevalg- og kritikk

Opgaven har til hensikt å sammenligne teorien bak bruken av militær makt innenfor robust fredsbevaring og opprørsbekjempning. Ved riktig valg og bruk av relevant metode vil oppgaven få en større troverdighet og dermed sannsynliggjøre at oppgavens innhold og konklusjoner blir riktig (Johannessen, Tufte & Christoffersen, 2010, s. 30). Feltstudier og intervjuer hadde vært lite hensiktsmessig da teori vanligvis kommer i skriftlig form (2010, s. 41). Skriftlige kilder gir også mer presist og etterprøvbart datagrunnlag fordi de ofte er systematisk utarbeidet. Derfor vil en dokumentstudie av de mest anerkjente bøkene og doktrinene være hensiktsmessig. Den samfunnsvitenskapelige metoden som vil bli brukt i denne oppgaven baserer seg altså på en kvalitativ tilnærming. Dette ved å innhente informasjon fra virkeligheten, for så å analysere betydningen denne informasjonen måtte ha (2010, s. 62) .

For å analysere de forskjellige dokumentstudiene, vil oppgaven nytte forskjellsmetoden. Johannessen, Tufte & Christoffersen beskriver denne metoden som hensiktsmessig når man har to undersøkelsesobjekter som er like, og vil granske de for å isolere ulikhetene og finne ut hva som gjør de forskjellige. (2010, s. 210). En annen metode som ble vurdert var overensstemmelsesmetoden, som undersøker likheter i svært forskjellige fenomener. (2010, s. 210). Hadde hensikten vært å sammenligne konseptene i sin helhet hadde valget falt på sistnevnte metode. Men da oppgaven isolert velger å se på maktbruken er det mer hensiktsmessig å granske gjennom forskjellsmetoden, da oppgaven eksplisitt fokuserer på bruken av makt innenfor konseptene.

En av svakhetene til oppgaven er nettopp denne avgrensningen til teori. Hadde tid og omfang gitt mulighet til å intervju informanter med erfaring fra begge typer operasjoner. Da oppgaven søker å utforske det teoretiske aspektet, hadde det krevd informanter med erfaring fra både opprørsbekjempning og robust fredsbevaring, med innsikt i begge doktriner. Ved å tillegge den praktiske siden av konseptene, ville dette trolig styrket oppgaven men forandret den i stor grad. Informanter med erfaring og teoretisk innsikt i begge type operasjoner vil i tillegg trolig være vanskelig å oppdrive. Hvis oppgaven hadde inkludert dette ville det høyst sannsynlig kun blitt få informanter og derfor vært svært vanskelig å generalisere informasjonen.

Oppgaven skal kun arbeide med tekst og ikke tall, statistikk eller numerisk data. Dette har sine egne utfordringer. Miles og Huberman påpeker at ord kan ofte ha flere betydninger, noe som gjør de vanskeligere å bruke i forskning enn tall (1984, s. 54). Med andre ord hadde det vært lettere å sette opp statistikk mot statistikk enn ord omt ord. Dette fordi fallgruvene og mulighetene for feiltolkning er større. Et tydelig og relevant eksempel på dette er at Capstonedoktrinen bruker ordet *informasjon* istedenfor *etterretning*, selv om de eksplisitt snakker om etterretning. (Ramjoue, 2011) På bachelornivå forventes det av forskere at norsk beherskes i tillegg til engelsk (Dalland, 2012, s. 72). Utdanningen ved Krigsskolen består av engelskmoduler som spesialiserer seg i militær engelsk (Krigsskolen, 2015, s. 27). Da oppgaven nytter primær- og sekundærkilder skrevet på engelsk om det militære domenet vil jeg derfor i stor grad unngå feiltolkning og misforståelser av ord.

Min forståelse av maktbruk i COIN og robust fredsbevaring stammer fra min utdanning ved Krigsskolen og til dels inntrykk fra nyheter og media. I tillegg så har store deler av undervisningen jeg har deltatt i om temaene basert seg på de samme dokumentene jeg

undersøker. En av instruktørene jeg delvis har hatt i COIN, som i tillegg er veilederen min, har uten tvil formet mitt syn på temaet gjennom undervisning og veiledning. Det er derfor viktig å være bevisst at datamaterialet som jeg finner i undersøkelsene ikke vil være helt uavhengig av mine forhåndsoppfatninger (Johannessen, Tufte & Christoffersen, 2010, s. 40). For å motvirke nettopp disse biasene vil jeg i større grad aktivt søke å finne informasjon som kan være med på å avkrefte mine forhåndsoppfatninger, istedenfor å bekrefte de.

En annen svakhet er at jeg forsker alene. Dette sannsynliggjør subjektivitet og forforståelse. I følge Tranøy kan vi prøve å møte et fenomen så forutsetningsløst som mulig, men vi kan ikke unngå å ha tanker om det (1986). For å motarbeide dette argumenterer Dalland at det er viktig å heller søke avkrefte enn bekrefte på de tankene vi har om fenomenet på forhånd (2012, s. 117). Hellevik (1999) referert i Dalland (2012, s. 170) påstår at desto flere forsøk på avliving en forklaring har overlevd, desto større tillit vil en ha til dens holdbarhet. Dette understøtter påstanden fra forrige avsnitt om viktigheten av å søke avkrefte på forforståelse. En slik metodisk tilnærming vil føre til en større grad av objektivitet, som Tranøy (1986) betrakter som en nødvendig betingelse for vitenskapelighet (Dalland, 2012, s. 119).

2.3 Kildevalg- og kritikk

Primært vil innhenting av informasjon og data være fra skrevne tekster, bøker og dokumenter. Dette beskrives som en dokumentstudie, eller dokumentanalyse (Johannessen, Tufte & Christoffersen, 2010, s. 395). Viktigheten av å vurdere kildene som benyttes i oppgaven påpekes av Leth & Thuren (2000) i Dalland (2012, s. 67). Dette for å vurdere kildenes kredibilitet og skille verifiserte opplysninger fra spekulasjoner.

Oppgaven vil i all hovedsak ta utgangspunkt i to dokumenter, henholdsvis FM 3-24 for COIN og Capstone-doktrinen for robust fredsbevaring. Oppgaven vil også ta for seg en rekke andre kjente militærteoretikere og forskere som Robert Thompson og David Galula, m.fl. for å nyansere påstander fra primærkildene. Jeg vil drøfte grunnlaget for valg av kilder i underkapitlene som følger.

2.3.1 COIN

Field Manual 3-24 Counterinsurgency (FM 3-24) er det største og mest anerkjente dokumentet angående fenomenet COIN. Det er styrende for både US Army og Marine Corps i opprørsbekjempning. (2006, s. 2) Doktrinen ble skrevet som et resultat av økende opprørslignende aktivitet amerikanske styrker deltok i. Det var i tillegg over 20 år siden det hadde blitt skrevet en doktrine eksklusivt for opprørsbekjempning for de amerikanske styrkene (2006, s. 3).

Doktrinen er i stor grad basert på teori fra av Robert Thompson og David Galula (FM 3-24, 2006, s. 8). Deler av FM 3-24 ble også skrevet av David Kilcullen. Han bidro også med artikkelen *Twenty-eight articles*, som ble *Appendix A* i selve doktrinen (FM 3-24, 2006, s. 258). I 2007-2008 jobbet Kilcullen som senior-rådgiver til General David Petraeus i Irak. Mange av erfaringene han gjorde seg reflekteres i doktrinen (Mark, 2010).

Robert Thompson anses som en av de fremste ekspertene innenfor COIN (Times, 1992, s. 1). Han er også en av tre forfattere som FM 3-24 anerkjenner i forordet til doktrinen, sidestilt med David Galula (2006, s. 10). Begge forfatterene har førstehåndserfaring fra opprørsbekjempning. Dalland understreker viktigheten av å bruke førstehåndskilder (2012, s. 77). FM 3-24 kan anses som en sekundærstudie av Galula og Thompson. Teksten kan være bearbeidet, oversatt og fortolket på forskjellige måter, noe som kan være med på endre de opprinnelige perspektivene (Dalland, 2012, s. 73). Doktrinen er utgitt med tillatelse av de respektive forlagene til forfatterene (2006, s. 10). Dette bidrar til å øke kildens troverdighet.

Gian Gentile er den fremste kritikeren av amerikansk opprørsbekjempningsdoktrine. Han er en pensjonert hæroffiser som gikk av med oberst grad, og tidligere professor på West Point. I hans bok *A Strategy of Tactics* (2009) argumenterer han at FM 3-24 i altfor stor grad fremmer liten bruk av makt. Han konkluderer med at håndboken ikke tilbyr noen andre alternativer eller metoder utenom den befolkningssentriske strategien (Gentile, 2009). Den anerkjente israelske militærhistorikeren Martin van Creveld påstår at det meste av dagens moderne COIN-doktrine er irrelevant. Han påpeker at historien viser til svært få vellykkede COIN-operasjoner og at teorien er basert på nettopp disse nederlagene (van Creveld, 2007, s. 269).

Det er i tillegg svært få henvisninger til kilder i FM 3-24. Da oppgaven har doktrinen som en primærkilde vil dette vanskeliggjøre etterprøvbareheten, noe som kan være en svakhet. Ved å nytte påstander fra FM 3-24 og understøtte disse med nyanseringer fra verkene til David Galula og Robert Thompson, vil dette styrke oppgaven. Selv om kildene blir mindre uavhengig når de refererer til hverandre (Jacobsen, 2010, s. 183), så er førstehåndserfaringene til forfatterne isolert fra hverandre.

Til tross for kritikken mot COIN-doktrinen oppgaven tar i bruk o, så er FM 3-24 styrende for både US Army og Marine Corps sine COIN-operasjoner. (2006, s. 2) I tillegg så er dokumentene utgangspunktet for opprørsbekjempningsmodulen på Krigsskolen. (Krigsskolen, 2015, s. 35)

Andre kilder som ble vurdert var AJP 3.4-4 (Allied Joint Doctrine for Counterinsurgency fra 2010 og JP 3-24 (Joint Publication; Counterinsurgency) fra 2013. En av ulempene med disse er at de er mindre sammenlignbare med fredsbevaringsdoktrinen pga utgivelsestidspunkt. For at oppgaven i tillegg skal være mest mulig relevant for undertegnede og fremtidige kadetter ved Krigsskolen, så er det hensiktsmessig at den i størst grad forholder seg til FM 3-24 og verkene til forfatterne den gjengir.

2.3.2 Robust fredsbevaring

Capstonedoktrinen, også kjent som United Nations Peacekeeping Operations Principles and Guidelines er det styrende dokumentet for alle fredsbevarende operasjoner i regi av FN. Den er skrevet av Department of Peacekeeping Operations (DPKO) i den hensikt å ha ett samlet dokument med gjeldende prinsipper og prosedyrer for å lette planlegging og utførelse av fredsbevarende operasjoner. (2008, s. 2) Hva gjelder hierarkiet i retningslinjer innenfor rammen av FN står følgende om Capstone-doktrinen: «Any subordinate directives, guidelines, standard operating procedures, manuals and training materials issued by DPKO/DFS should conform to the principles and concepts referred to in this guidance document.» (Capstone, 2008. s. 7)

Det vil si at alle andre dokumenter angående fredsbevaring fra FN vil stamme fra nettopp dette dokumentet. Siden Capstonedoktrinen er det styrende dokumentet for alle fredsbevarende operasjoner i regi av FN (2008, s. 7), vil andre dokumenter om robuste

fredsbevarende operasjoner ville vært sekundærstudier. Derfor vil oppgaven i størst grad forholde seg til Capstone som primærkilde i studien av robust fredsbevaring.

Capstone blir ikke formelt ansett som en doktrine, derav navnet «Principles and guidelines». Dette kommer av at en del stater så seg motvillige til å havne under en overnasjonal doktrine når den ble skrevet (Bellamy, Williams & Stuart, 2010, s. 141). Dette kan gjøre den mindre sammenlignbar med sin COIN-motpart FM 3-24. Capstone er dog det eneste dokumentet som gir direkte retningslinjer til utførelsen av fredsbevarende operasjoner. NATO definerer doktrine på følgende måte; «Fundamental principles by which the military forces guide their actions in support of objectives (NATO, 2013, s. 81). Derfor kan oppgaven i lyset av NATO sin definisjon på doktrine, nytte Capstone i sammenligning med FM 3-24

Brahimi-rapporten var en analyse av FN sine styrkers manglende evne til å beskytte befolkningen i områdene de var deployert. Hendelsene i Rwanda og Srebrenica påpekte mangelen på en doktrine for fredsbevarende operasjoner. Den understreker mangelen på en robust ROE i FN og belyser behovet for mer robuste styrker (United Nations, 2000, s. 10-54). Det er derfor viktig å understreke at robust fredsbevaring ikke ble offisielt erklært eller uttalt som et konsept før Capstone doktrinen ble utgitt i 2008. Dette til tross for at bruken av ordet robust var nevnt i tidligere rapporter, da spesielt Brahimi-rapporten fra 2000.

FN anerkjenner at fredsbevaring som konsept er under stadig utvikling. Spesielt i lyset av den kalde krigens slutt og ringvirkningene dette medførte, har det vært store utviklinger innenfor FN. Et eksempel på dette er introduksjonen av robust fredsbevaring. (Capstone, 2008, s. 13-18) På bakgrunn av endringer i fredsbevaring som konsept (United Nations, 2000) og oppgavens avgrensning om å fokusere på robust fredsbevaring, vil oppgaven stort sett fokusere på litteratur utgitt etter Berlinmurens fall.

3 Teori

Kapittelet vil ta for seg COIN og robust fredsbevaring hver for seg, og analysere hva doktrinenes prinsipper legger i bruken av makt. Underkapitlene til ta for seg de mest relevante poengene angående bruk av makt innenfor de respektive konseptene.

3.1 COIN

I dette kapittelet skal oppgaven undersøke hva som er styrende for bruk av makt innenfor COIN-operasjoner. Først vil det redegjøres for logikken bak maktbruken i opprørsbekjempning iht FM 3-24. Så vil oppgaven belyse hva som gjør befolkningen både middel og metode. Deretter vil oppgaven dra fram hvilke suksesskriterier innenfor riktig maktbruk FM 3-24 påpeker som viktigst. Videre vil det redegjøres for konseptet helhetlig tilnærming, og bruken av etterretning og hvorfor disse aspektene er viktig for bruken av makt i rammen av COIN. Ved å undersøke doktrinen med forannevnt metode vil oppgaven finne de mest relevante punktene fra doktrinen som omhandler maktbruk som senere vil brukes i drøftingskapittelet.

Essential though it is, the military action is secondary to the political one, its primary purpose being to afford the political power enough freedom to work safely with the population. (Galula, 1964, s. 18)

Galula (1964) viser til at det innenfor opprørsbekjempning, i motsetning til konvensjonell krigføring, ligger det en annen logikk til grunn for å seire. Kjernen i å løse COIN-operasjoner ligger altså i en politisk tilnærming som ikke er mulig å tilrettelegge for uten bruken av militær makt. I motsetning til konvensjonell krig, der militæret er primærmiddelet (Galula, 1964, s. 18) så er i opprørsbekjempning de politiske løsningene avgjørende for utfallet.

All bruk av makt vil generere en gjensidig serie med reaksjoner og ringvirkninger for både befolkningen og opprørere (FM 3-24, 2006, s. 37). Dette fører til at en kalkulering av hvilken type makt og hvor mye av den som må brukes for å vinne trefninger vil være av stor betydning. Eksempelet som brukes i dokumentet er at hvis en operasjon fører til fem drepte opprørere, vil den være mislykket hvis nettopp dette fører til rekrutteringen av flere. (2006, s. 34)

Befolkningen vil altså alltid være en faktor i denne utregningen, fordi opprørere søker å bruke de som ly. Opprørere søker en asymmetrisk tilnærming til strid fordi de vanligvis må overvinne en teknologisk og ressursmessig overlegen fiende. Gjør de ikke det, vil de konvensjonelle styrkene som søker å slå de ha store fordeler. Opprørerne i Panama i 1989 og konfliktene i Irak henholdsvis 1991 og 2001 er eksempler på dette. Opprørerne møtte de amerikanske styrkene i konvensjonelle trefninger og tapte i løpet av timer. (FM 3-24, 2006, s. 14). Eksempler fra der opprørerne unngår slike trefninger og gjemmer seg blant befolkningen som fisk i vann (Galula, 1964, s. 8) ser man fra Somalia i 1993, og Irak fra ca 2003. I disse konfliktene opprørerne hadde mye større suksess i å nå sine mål (FM 3-24, 2006, s. 14).

Bruken av makt må altså alltid være proporsjonell med målet som skal nås, og aktivt skille mellom opprørere og ikke-opprørere. Internasjonale regler, lover og konvensjoner begrenser maktbruken til opprørsbekjemperen, mens opprøreren har mye større handlerom i sitt virke. Under Leadership and Ethics-kapittelet i FM 3-24 påpekes denne viktigheten av å skille a) forskjellige mål og b) hva som er en akseptabel risiko for befolkningen. (2006, s. 163) Befolkningen er middelet og målet for både opprørere og opprørsbekjempere, forklart nærmere herunder.

«A successful COIN operation meets the contested population's needs to the extent needed to win popular support while protecting the population from the insurgents. (FM 3-24, 2006, s. 43) Hensikten med en COIN operasjon er å vinne befolkningen. Befolkningen er i grove trekk fordelt med 10/80/10 regelen, illustrert med følgende figur fra side 32 i FM 3-24:

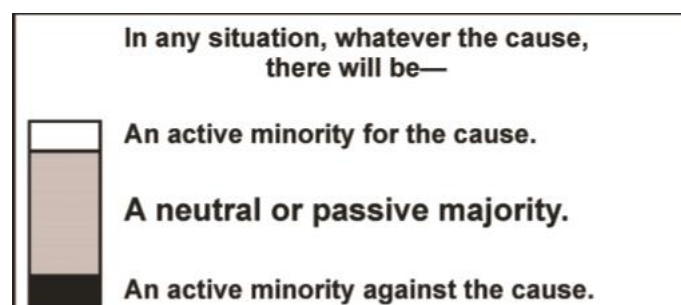

Fig. 1 (FM 3-24 2006, s. 32)

Befolkningen er altså fordelt i tre grupper. En mindre gruppe som støtter opprøret, en mindre gruppe som støtter regjeringen og den største gruppen forholder seg nøytral eller passiv. Bruken av militær makt vil som nevnt tidligere potensielt være et tveegget sverd, da effekten og nytten kan være paradoksal i det lange løp. Elliot Cohen fra US Army påpeker dette paradokset bak bruken av makt i COIN en utgave av Military Review fra 2006 i lyset av utgivelsen av FM 3-24. «The more force you use, the less effective you are». Desto mer makt som blir brukt, desto større sjanse er det for utilsiktede skader hos lokalbefolkningen. Oppstår det skade på sivile som resultat av opprørsbekjemperens handlinger, vil opprørerne kunne bruke dette som propaganda (2006, s. 104).

Bruken av militær makt i rammen av COIN kan vi altså understreke at er et komplisert tema. Hvem som utfører det er minst like viktig og minst like komplisert. Hvis vertsnasjonens politi og militære styrker er tilstede, så må de nyttes i så stor grad som mulig. Dette for å øke lokalbefolkningens tiltro til stående regjering. (FM 3-24, 2006, s. 37).

Et av hovedpoengene gjennom hele FM 3-24 er nettopp det å overlate de viktigste oppgavene, inkludert bruken av makt, til vertsnasjonen. Dette for å hjelpe med å bygge opp en sterkere stat og gjøre den uavhengig av hjelpen den mottar av TCC når de drar. Dette påpekes ved det innledende mantraet for kapittelet om utførelse av COIN operasjoner i FM 3-24 «The Host Nation Doing Something Tolerably Is Normally Better than Us Doing It Well» (2006, s. 39)

FM 3-24 (2006) anerkjenner at fremmede styrker, TCC, og NGO isolert ikke kan bekjempe et opprør. (2006, s. 199). Doktrinen argumenterer for at hovedoppgaven til vertsnasjonen er å slå ned på opprøret eller å gjøre det irrelevant, opprettholde lov og orden og sørge for essensielle behov og sikkerhet for befolkningen. For å tilrettelegge for riktig bruk av makt, må det være en synergi og tett samarbeid mellom vertsnasjonen, TCC og NGO. Dette er hva doktrinen beskriver som en helhetlig tilnærming. (2006, s. 200)

«Long-term success in COIN depends on the people taking charge of their own affairs and consenting to the government's rule. Achieving this condition requires the government to eliminate as many causes of the insurgency as feasible (FM 3-24, 2006, s. 2) Rollen til de militære styrkene er altså i større grad tilby støtte til myndighetene i nå sine mål. Ikke nødvendigvis å søke kontakt eller slå opprørere i kinetiske trefninger (2006, s43).

Et av oppdragene som anses som viktigst for ledere på taktisk nivå er å fasilitere for samarbeid med vertsnasjonens styrker og gjennom dette bygge tillit (2006, s. 43). Det understrekes videre at slike koordineringsmekanismer og liaisonelementer burde være ledet av representanter fra vertsnasjonen. Dette for å fremme synergi og samarbeid mellom TCC og vertsnasjonen, og i større grad kunne nytte taktiske avgjørelser til vertsnasjonens politiske mål (2006, s. 40)

Uten disse forbindelsene, kan « (...) lives and resources may be wasted for no real gain» (FM 3-24, 2006, s. 40) For å kunne ta riktige avgjørelser angående bruken av makt, og som nevnt innledningsvis i kapitlet unngå følgeskader, så er det essensielt å kjenne til området og befolkningen fra andre perspektiver enn det militære. Videre påpekes det at forståelse for samfunnet og kulturen opprørsbekjempere skal inn i er essensielt for oppdragsløsningen. En måte å innhente denne informasjonen er med etterretning (FM 3-24, 2006, s. 4).

Bruken av etterretning i opprørsbekjempning er derfor å anse som en av de viktigste feltfunksjonene en utfører. Dette kommer tydelig frem ved at kapitlet som omhandler etterretning i FM 3-24 er det desidert største, og blir innledet med følgende påstand: «Counterinsurgency (COIN) is an intelligence-driven endeavor. The function of intelligence in COIN is to facilitate understanding of the operational environment, with emphasis on the populace, host nation, and insurgents» (FM 3-24, 2006, s. 57). I forordet på Thompson (1966) står bruken av presis etterretning i opprørsbekjempning som en av tre suksesskriterier. Uten god etterretning, så er opprørsbekjemperen som en bokser som kaster bort energien sin ved å kaste slag mot en usett fiende. (FM 3-24, 2006, s. 2) Som et resultat av dette vil «targeting» realiseres, som muliggjør bruken av presise luftangrep, krumbane og spesialstyrker. Dette for å kunne bruke makt men samtidig unngå utilsiktet skade på sivile.

3.1.1 Sammendrag

Å kontrollere maktbruken er nøkkelen til suksess i COIN, fordi utøvelse av vold fra både opprører og opprørsbekjemper kan tjene opprøreren. « (FM 3-24, 2006, s. 43) I tillegg til hvordan den utføres, så er det desto like viktig hvem som utfører den, og hva slags etterretning ligger til grunn. Faktorene FM 3-24 påpeker som viktigst ved bruk av makt er at den må begrenses med hensyn til (1) *beskyttelse av sivile* med grunnlag i god (2) *etterretning*. For å vinne legitimiteten til befolkningen må mest mulig overlates til (3) *vertsnasjonen* gjennom en samlet strategi og en (4) *helhetlig tilnærming*.

3.2 Robust fredsbevaring

Dette kapittelet vil ta for seg bruken av makt i fredsbevarende operasjoner i lyset av de tre hovedprinsippene for fredsbevaring. Kapittelet vil innledningsvis ta for seg hva robust fredsbevaring er, for så å utforske prinsippet om bruk av makt. Deretter vil kapittelet gå gjennom samtykke og upartiskhet og hva de har å si for bruk av makt innenfor robuste fredsbevarende operasjoner. På lik linje med COIN-kapittelet, vil denne fremgangsmåten filtrere ut de viktigste faktorene Capstone belyser med hensyn til bruk av makt.

Capstonedoktrinen understreker at FN sitt fredsbevarende system i sin helhet er mest egnet for tradisjonell fredsbevaring. (2008, s. 20) Det nyanseres med introduksjonen av 'robust fredsbevaring', og påpeker nødvendigheten bak mandater som tillater bruk av makt på det taktiske nivået. Dette for å kunne løse oppdraget, beskytte mandatet og sivile når mandaet tilsier det. (Coning, Detzel & Hojem 2008, s. 6) Fredsbevaring tar med andre ord for seg et vidt konfliktspekter. Mange av områdene FN deployerer fredsbevarende styrker til karakteriseres av voldelig militis, gjenger og lignende som søker å forstyrre den politiske fredsprosessen eller utøve vold mot den sivile befolkningen. (Capstone, 2008, s. 20). Videre påpekes følgende;

In such situations, the Security Council has given United Nations peacekeeping operations "robust" mandates authorizing them to "use all necessary means" to deter forceful attempts to disrupt the political process, protect civilians under imminent threat of physical attack, and/or assist the national authorities in maintaining law and order. (2008, s. 20)

For å beskytte sivile og evne å forhindre forsøk på å destabilisere fredsprosessen, får FN-styrkene mandater som tillater bruk av makt på det taktiske nivået. Capstone beskriver dette som kjernen av det som definerer robuste oppdrag (Capstone, 2008, s. 12). Selve hjemmelsgrunnlaget for bruk av makt innenfor robust fredsbevaring stammer altså fra det gitte mandatet. For å videre utlede hva dette innebærer, må det redegjøres for de tre prinsippene.

Robust fredsbevaring går under de tre hovedprinsippene til fredsbevaring. Samtykke, upartiskhet og ikke-bruk av makt utenom i forsvar av seg selv og mandatet. (Capstone, 2008, s. 18). Det påpekes at de ikke kan bli betraktet eller vurdert isolert, og forholdene mellom de må forstås fordi de er gjensidig avhengige (2008, s. 18). Men for at oppgaven skal kunne se hvordan de spesifikt påvirker bruk av makt innenfor robust fredsbevaring, må de redegjøres for hver for seg.

«Non-use of force except in self-defense and defense of the mandate.» (Capstone, 2008, s. 20) Hovedformålet bak bruken av makt i robuste fredsbevarende operasjoner er å påvirke og motarbeide spoilere som søker å forhindre fredsprosessen og/eller skade sivile, ikke nødvendigvis å slå de i kinetiske trefninger. (Capstone, 2008, s. 39) Det er altså en forebyggende tilnærming til bruk av makt; «In its use of force, a United Nations peacekeeping operation should always be mindful of the need for an early de-escalation of violence and a return to non-violent means of persuasion» (2008, s. 20)

Robuste fredsbevarende operasjoner blir ofte deployert til uforutsigbare områder med nærværet av spoilere. I følge DKPO (2006) krever dette en kapasitet til å monitorere utviklinger for å forstå operasjonsområdet på en kontinuerlig basis (DKPO, 2006, s. 2). Capstonedoktrinens Joint Mission Analysis Center (JMAC) er en slik kapasitet (2008, s. 71). Hensikten med JMAC er å tilby Mission-Leader Team (MLT) beslutningsstøtte ved å analysere informasjon om « (...) medium- and long-term threats to the mandate». MLT er ledelseelementet til alle fredsbevarende operasjoner på operasjonelt nivå, dermed blir også JMAC en ressurs på det operasjonelle nivået. (Capstone, 2008, s. 67).

FN-styrker skal søke å deescalere situasjoner, og det presiseres at maktbruken skal være; «Calibrated in a precise, proportional and appropriate manner, within the principle of the minimum force necessary to achieve the desired effect, while sustaining consent for the mission and its mandate.» (Capstone, 2008, s. 20). Altså når makten må brukes og mandatet beskyttes, skal det brukes minst mulig makt. Dette kommer frem i de respektive operasjonenes ROE;

In the volatile and potentially dangerous environments into which contemporary peacekeeping operations are often deployed, these ROE and DUF should be sufficiently robust to ensure that a United Nations peacekeeping operation retains its credibility and freedom of action to implement its mandate (Capstone, 2008, s. 35).

ROE er det styrende dokumentet som avklarer hvor mye og hva slags makt som kan brukes under diverse omstendigheter og hvilke autorisasjoner som må bli gitt (2008, s. 35). Dette forutsetter som nevnt ovenfor at mandatet gitt er robust nok og at prinsippet om samtykke er intakt.

Altså kreves samtykke for at FN-styrkene skal kunne utføre sitt mandat. I Capstone brukes eksempelet om en part som har gitt samtykke for deployering av fredsbevarende styrker. Men da de jobber mot operasjonens «freedom of action» på det taktiske nivået, har de *de facto* trukket sitt samtykke. Dette utfordrer rasjonalet for operasjonen, og setter en begrensning for bruk av makt da dette vil « (...) likely alter the core assumptions and parameters underpinning the international community's strategy to support the peace process.» (Capstone, 2008, s. 19) Samtykket på det strategiske nivået gjenspeiler ikke nødvendigvis samtykket på det taktiske nivået. Ofte finner dette sted i operasjonsområder hvor det er militser og spoilere som er uavhengige av hovedpartene. For å motvirke dette, kreves i første omgang en adaptiv styrke som har tilgang på mye ressurser, men som siste utvei kan ty til bruk av makt. Dette gjelder alle multidimensjonelle fredsbevarende operasjoner. (Capstone, 2008, s. 33)

Multidimensjonelle fredsbevarende operasjoner som robuste operasjoner er en del av, skal i følge Capstonedoktrinen; «Facilitate the political process by promoting dialogue and reconciliation and supporting the establishment of legitimate and effective institutions of governance (Capstone, 2008, s. 20) De skal også, om mandatet er gitt, beskytte sivile som er i fare for å bli utsatt for fysisk vold. Gitt dette mandatet, som er fundamentet for robuste fredsbevarende operasjoner, må det sees i lyset av hvor vidt samtykket er gitt av vertsnasjonen.

Prinsippet upartiskhet er definert i Brahimi-rapporten som binding til prinsippene til oppdraget og de uttalte målsetningene i mandatet (United Nations, 2000). For at de fredsbevarende styrkene skal evne å være upartiske, så forutsetter det et klart nok mandat for at alle parter vet nøyaktig hva upartiskheten innebærer. Videre påpekes det at prinsippet ikke skal stå i veien for å bruke makt om det forhindrer implementeringen av mandatet; «The need for even-handedness towards the parties should not become an excuse for inaction in the face of behavior that clearly works against the peace process.» (Capstone, 2008, s. 33).

3.2.1 Sammendrag

Robust fredsbevaring defineres som fredsbevaring med mandater som tillater bruken av makt på det taktiske nivået, hvor beskyttelse av sivile og mandatet ofte er hovedfokuset. Prinsippet om ikke-bruk av makt må sees i lyset av det gitte mandatet, da begrensninger innenfor maktbruk er gitt i form av ROE. Mangel på samtykke på det taktiske nivået kan føre til bruk av alle nødvendige midler for å implementere mandatet, hvor bruken av makt er siste instans.

Hovedkategoriene oppgavene tar med seg videre er begrensningene på maktbruk med hensyn til (1) *beskyttelse av sivile* gjennom implementeringen av mandatet og (2) fokus på å *støtte vertsnaasjonen* gjennom en (3) *helhetlig tilnærming*. I tillegg er (4) *informasjonsinnhenting* [etterretning (Ramjoue, 2011)] på det operasjonelle nivået et viktig aspekt som vil bli drøftet.

4 Drøfting

Studien av doktrinene viser til at begge konseptene fokuserer på å begrense bruken av makt innenfor 4 hovedtemaer; (1) beskyttelse av sivile, (2) helhetlig tilnærming, (3) fokus på å støtte vertsnaasjonen og (4) etterretning. Dette kapittelet vil sette FM 3-24 og Capstone opp mot hverandre, med hensikt å drøfte temaene i lyset hva som er styrende for bruk av makt.

4.1 Beskyttelse av sivile

En av likhetene mellom COIN og robust fredsbevaring er at fokuset på maktbruk skal bidra til beskyttelse av befolkningen, med følgende nyanser. I opprørsbekjempning er det en kamp mot opprørerne om å vinne befolkningens støtte (FM 3-24, 2006, s. 43). I tillegg så er det å beskytte de sivile beskrevet som den viktigste oppgaven COIN-styrkene (2006, s. 14). Logikken er gjenkjenbar innenfor robust fredsbevaring der mandatet for operasjonen, ofte er gitt for å kunne bruke makt mot potensielle spoilere for å oppnå beskyttelse av sivile og mandatet i seg selv. (Capstone, 2006, s. 12). Hovedhensikten bak bruk av makt i både robust fredsbevaring (Capstone, 2008, s. 20) og COIN-operasjoner (FM 3-24, 2006, s. 14) er altså å forhindre skade på den sivile befolkningen.

Begge konseptene søker å bruke presis makt for unngå eskalerte situasjoner som kan påføre utilsiktet sivil skade. Capstone påpeker at sikkerhetsrådet tillater fredsbevarende styrker å bruke «all necessary means» for å beskytte sivile. (2006, s. 34). Videre begrenses nettopp denne påstanden ved å påpeke at makt kun skal brukes som siste utvei, kun for å avskrekke og alltid innenfor prinsippet om ikke-bruk av makt. (2006, s. 34). En av hovedgrunnene til dette er at Capstone anerkjenner at legitimiteten til de fredsbevarende styrkene er « (...) one of the most important assets of a United Nations Peacekeeping operation». Hvordan

styrkene blir iaktatt på det taktiske nivået, spesielt i lyset av hvordan de bruker makt, vil ha en direkte effekt på legitimiteten de søker å oppnå hos lokalbefolkningen. (2006, s. 34).

FM 3-24 argumenterer for at opprørsbekjempere tar på seg ansvaret for befolkningens velferd i det de tar opp kampen mot opprøret. Den militære delen av bidraget skal stå for sikkerheten for befolkningen og forhindre opprørere i å kunne påvirke de. (2006, s. 54) Doktrinen argumenterer for at «Fires that cause unnecessary harm or death to noncombatants may create more resistance and increase the insurgency's appeal—especially if the populace perceives a lack of discrimination in their use.» (2006, s. 153). Dette legger imidlertid ikke begrensninger for offensive operasjoner, da følgende blir påpekt i forordet på selve doktrinen; «A counterinsurgency campaign is, as described in this manual, a mix of offensive, defensive, and stability operations conducted along multiple lines of operations.» (2006, s. 2)

Med forannevnt argumentasjon lagt til grunn kan vi fastslå at både Capstone og FM 3-24 anerkjenner behovet for bruk av makt for å hevde legitimitet ovenfor befolkningen. Vi kan si at målet om beskyttelse av sivile er det samme, men metoden for å nå målet er annerledes.

Innenfor robust fredsbevaring er maktbruken stort sett forbeholdt en reaktiv tilnærming, hvor bruken av makt anses som nødvendig men skal brukes som siste utvei (Capstone, 2006, s. 34). Hvis det skal nyttes proaktiv makt under et POC-mandat, må det foreligge en trussel om bruk av makt mot sivile demonstrert gjennom adferd eller handling fra en part, beskrevet som «hostile intent» (DPKO/DFS, 2015, s. 19) Videre står det «Only a reasonable belief in the hostile intent is required before the use of force is authorized» hvor «reasonable belief» blir definert som «A belief that a reasonable person would logically and sensibly hold on the basis of the conditions and circumstances as they are known to him or her at that specific point in time». (2015, s. 19). En av kriteriene for å proaktivt nytte makt i den hensikt å beskytte sivile er altså en mistanke om «hostile intent».

Begge dokumentene anerkjenner altså at maktbruken må være begrenset til en sånn grad at den ikke går utover legitimiteten de respektive styrkene prøver å skape hos befolkningen. Dette ved å i første instans beskytte de mot opprørere eller spoilere, og videre påse at makten de bruker mot de sistnevnte gruppene ikke går utover befolkningen. FM 3-24 spesifiserer dette ned til

soldatnivå og presiserer at; «Soldiers and Marines must take all feasible precautions when choosing means and methods of attack to avoid and minimize loss of civilian life, injury to civilians, and damage to civilian object». (2006, s. 162). Capstone beskriver et lignende aspekt men påpeker at ROE vil « (...) clarify the different levels of force that can be used in various circumstances, how each level of force should be used, and any authorizations that must be obtained by commanders» (2008, s. 35). FN-doktrinen gir altså lite veiledning om hvordan makt skal brukes, men overlater det til kommandøren på stedet, hvor FM 3-24 gir instruksjoner selv ned til enkeltmannsnivå.

Oppdragsløsning i COIN tar i større grad for seg sivile omstendigheter på lavere nivå. Infrastruktur, institusjoner, sosiale og politiske hendelser innenfor et ansvarsområde (AO) vil ha en direkte påvirkning på utførelsen av et oppdrag (FM 3-24, 2006, s. 199). På lik linje med at sivile tap vil ha en direkte påvirkning på legitimiteten til COIN-styrkene, vil skade og ødeleggelse på sivil infrastruktur ha ringvirkninger.

For å motvirke dette tilbyr doktrinen et verktøy ved navn ASCOPE som hjelp for å øke forståelsen for lokale forhold, nettopp for å unngå tap av eller skade på «Areas, Structures, Capabilities, Organizations, People» og «Events» (2006, s. 200). I tillegg beskrives «Clear Hold Build» som en stegvis taktikk for å oppnå beskyttelse av sivile (2006, s. 5-51). En lignende metode innen robust fredsbevaring beskrives som «Three tiers of POC action» (DPKO/DFS, 2015, s. 8).

Selv om Capstonedoktrinen ikke tilbyr spesifikke teknikker på taktisk nivå for å oppnå målet om beskyttelse av sivile, så viser den til andre politiske løsninger med samme målsetninger. Hvis mandatet tilsier det, kan fredsbevarende styrker bli brukt til å støtte til tilretteleggelsen av politiske valg, beskyttelse av menneskerettigheter og gjenopprettelse av vertsnasjonens autoritet. Dette beskriver Capstone som fredsbevarende aktiviteter som kan bidra til tryggere omgivelser. (2008, s. 26-27) Lignende tilnærminger finnes også i FM 3-24 (2006, s. 27: 2006, s. 154). Forskjellen ligger i hvorvidt doktrinene tilbyr en potensiell løsning på utfordringene, noe FM 3-24 gjør i større grad.

Minerydding er en utfordring i både COIN og robust fredsbevaring. Capstone (2008, s. 26) spesifiserer at i tillegg til å påføre tap på sivile under og etter konflikter, så vil det være en hindring for et velfungerende samfunn. Minerydding og støtte til vertsnasjonen for å legge

langsiktige planer for å rydde miner selv er beskrevet som «mine action» i Capstone (2008, s. 26). For å beskytte sivile mot miner og improviserte eksplosiver (IED), fremmer FM 3-24 en mer proaktiv tilnærming. I tillegg til å spesifisere viktigheten av å fjerne miner, så påpeker doktrinen at en dyktig opprørsbekjemper vil også søke å fjerne kilden til minene før de blir et problem. (2006, s. 22).

4.2 Helhetlig tilnærming

Teorien bak begge konseptene presiserer at det kreves mer enn kun bruk av militær makt for å løse de kompliserte oppgavene som COIN og robust fredsbevaring innebærer.

FM 3-24 påpeker at «Integration of civilian and military efforts is crucial to successful COIN operations» (2006, s. 43). For å unngå unødvendig bruk av makt og skade på sivile, spesifiseres viktigheten av en helhetlig tilnærming. Fordi det finnes så mange forskjellige organisasjoner som forsøker å reetablere stabilitet i et operasjonsområde, så er det en risiko for at tiltakene de iverksetter kan virke mot hverandre. Som resultat av dette kan befolkningen lide og opprørere vinne terreng. Derfor burde alle systemer, sivile og militære, innenfor en COIN-operasjon inngå et tett samarbeid (2006, s. 45-46). Dette utføres ved metoden «Unity of effort» som har til hensikt å fremheve den ønskede slutttilstanden til den militære og sivile delen av COIN-bidraget (2006, s. 45)

Capstone (2008) sitt svar på det er Integrated Mission Plan Process. IMPP er et system som har til hensikt å koordinere og integrere militære og sivile systemer i fredsbevarende operasjoner. Formålet med er å nettopp unngå de samme fallgruvene som beskrevet i forrige avsnitt (2008, s. 55). Det er en del av konseptet «integrated missions» beskrevet av daværende generalsekretær Kofi Annan (2006, s. 3-5) Et integrert FN-oppdrag skal ha en felles strategisk plan for både sivile og militære organer (Annan, 2006, s. 4)

Med dette kan vi si at begge konseptene søker synergier mellom de militære og sivile bidragene i sine operasjoner. Karsten Friis (2011) argumenterer for nettopp dette. Han påpeker at vesensforskjellen ligger i at COIN i større grad støtter en part i en konflikt. Fredsbevarende operasjoner på den andre siden har fred som uttalt mål (Capstone, 2008, s. 13) og er bundet til

å forholde seg til begge partene i en konflikt grunnet prinsippet om upartiskhet (2008, s. 31-33).

4.3 Fokus på å støtte vertsnasjonen

Både COIN og robust fredsbevaring søker å være med på å fremme en langsiktig løsning hvor vertsnasjonen er i mindre grad avhengig av støtte fra fremmede styrker. FM 3-24 anerkjenner at hensikten med COIN er å støtte vertsnasjonen i å oppnå legitimiteten og støtten til befolkningen (2006, s199). I innledningen på kapitlet om «Developing Host-Nation Security Forces» i den amerikanske doktrinen står det at nøkkelen til å slå opprørere og sikre befolkningen er å « (...) developing an effective host-nation security forces.» (2006, s135). Ved at COIN-styrkene trener opp politi- og militærstyrker vil dette bidra til at vertsnasjonen i det lange løp evner å håndtere et opprør selvstendig.

Capstone viser til mange av de forannevnte aspektene. I planlegging og utførelse av FNs fredsbevarende operasjoner skal nasjonalt og lokalt eierskap til oppdraget fremmes. Effektive tilnærminger for å bygge tillit og samarbeid mellom FN sine styrker og vertsnasjonen er omtalt som et suksesskriterie (2008, s. 39). Dette vil ikke bare forsterke legitimiteten til mandatet, men sørge for at vertsnasjonens kapasiteter er bedre rustet når FN-styrkene trekkes (2008, s. 39-41).

Begge konseptene har altså et fokus på å støtte vertsnasjonen for å oppnå langsiktige løsninger. FM 3-24 fremmer bruken av makt gjennom opplæring av vertsnasjonens politivesen og militære styrker. Selv om fredsbevaring har et større fokus på politiske løsninger (2008, s. 39), så har Capstone et lignende konsept; Security Sector Reform. (2008, s. 28) SSR, avhengig av mandatet, kan pålegge fredsbevarende styrker å støtte og trene vertsnasjonens politivesen og militære styrker. Ikke bare kan det være nødvendig for fredsbevarende styrker å trene opp vertsnasjonens styrker, men situasjoner kan tilsi at de på kort sikt må ta over oppgaver som « (...) the provision of security and the maintenance of public order. (Capstone, 2008, s40)

4.4 Etterretning

Underkapittelet om beskyttelse av sivile påpekte hvorfor både fredsbevarende- og COIN-styrker må opprettholde legitimiteten hos befolkningen de søker å beskytte. En av metodene var å unngå å bruke makt som kan føre til utilsiktede skade. I FM 3-24 beskrives kjennskap til det lokale samfunnet og kulturen som et annet suksesskriterie for å oppnå legitimitet. (2006, s. 3-4) Det presiseres at «Effective operations are shaped by timely, specific, and reliable intelligence, gathered and analyzed at the lowest possible level and disseminated throughout the force» (2006, s. 35). Dette for å gi bedre beslutningsgrunnlag for de som planlegger operasjoner. (2006, s. 57) Som en av de essensielle funksjonene innen opprørsbekjempning, står etterretning beskrevet i det desidert største kapittelet i FM 3-24 (2006). Det presiseres at effektiv, nøyaktig og tidsriktig etterretning er fundamentalt i utførelsen av hvilken som helst stridsform, og spesielt innenfor COIN (2006, s. 57).

Til tross for at Capstone ikke eksplisitt nevner etterretning (intelligence), deler doktrinen synet på viktigheten av informasjonsinnsamling. Fredsbevarende operasjoner burde ideelt sett vært strukturert på en presis analyse av konfliktens drivende faktorer (2008, s. 16). Hensikten med Joint Mission Analysis Centre (JMAC) er å « (...) provide integrated analysis of all-sources of information to assess medium- and long-term threats to the mandate and to support MLT decision-making» (2008, s. 71).

DPKO belyser også viktigheten av informasjonsinnhenting i fredsbevaring;

Multidimensional peacekeeping missions conduct a wide range of mandated activities in fluid and unpredictable environments. This demands an enhanced operational capacity to monitor developments and to understand the operational environment on a continuous basis. Missions must be able to identify, prevent and/or respond to threats or emerging threats. Senior mission leaders must be informed of and understand developments on the ground, their likely consequences and the possible impacts of decision options for mandate implementation and for the security of UN personnel and facilities. (United Nations 2006, s. 9)

Viktigheten av å ha riktig beslutningsgrunnlag i fredsbevarende operasjoner, i likhet med COIN, danner grunnlaget for behovet for etterretningselementer i begge konsepter. FM 3-24 argumenterer sterkt for at etterretning er den drivende faktoren i all opprørsbekjempning (2006, s. 57) FN sine doktriner påpeker også viktigheten av informasjonsinnhenting, da dette kan være

med på å støtte implementeringen av mandatet. Forskjellen ligger i at COIN-doktrinen eksplisitt uttaler at etterretning kan være med på å forebygge utilsiktet skade og gjennom det hjelpe med å regulere maktbruken (2006, s. 57).

5 Konklusjon

Oppgaven har hatt til hensikt å utforske hva som skiller det teoretiske grunnlaget for bruken av makt innenfor robust fredsbevaring og COIN. Dette er gjort gjennom å sammenligne de to gjeldende doktrinene for konseptene med nyanseringer fra anerkjente teoretikere innen fagfeltene.

Begge dokumentene understreker at maktbruk for å oppnå beskyttelse av sivile er en av de viktigste oppdragene innenfor deres domener. Forskjellen ligger i utførelsen og hvilke føringer doktrinene legger på de som utøver makten. COIN-doktrinen spesifiserer at vurderinger og avgjørelser rundt bruken av makt skal treffe helt ned til soldatnivå. Capstone på den andre siden understreker at det er kommandøren på stedet som tar avgjørelsen om makt skal nyttes. Her tilbyr FM 3-24 i større grad teknikker på taktisk nivå, mens Capstone fokuserer mer på langsiktige, politiske løsninger.

Funnene indikerer at begge doktrinene er enige om nødvendigheten bak en helhetlig tilnærming. I COIN så vil en integrert sivil og militær strategi føre til mindre spillerom for opprørere. I tillegg til god etterretning vil dette minske sannsynligheten og nødvendigheten for å bruke makt som kan direkte og indirekte påføre skade på sivile. I begge konseptene vil skade på sivile påvirke legitimiteten styrkene prøver å skape hos befolkningen. Denne legitimiteten søker begge konseptene å oppnå ved å ha et fokus på å støtte vertsnasjonen.

Oppgaven konkluderer med at bruk av makt innenfor COIN og robust fredsbevaring i noen grad samsvarer i lyset av fire kriterier; beskyttelse av sivile, en helhetlig tilnærming, fokus på å støtte vertsnasjonen og til dels etterretning. Funnene i oppgaven presiserer også at selv om det er mange tilsynelatende likheter om mål for å oppnå de fire kriteriene, så er det forskjeller i metodene. FM 3-24 fokuserer i større grad på føringer på taktiske nivået og definerer eksplisitte teknikker for å takle utfordringer. Føringene i Capstone legger seg i større grad på et politisk nivå.

6 Videre forskning

Funnene i oppgavene viser til en trend om lignende målsetninger innenfor konseptene.

Forskjellene ligger i hvilket nivå doktrinene legger sine føringer og hvilke metoder som skal nyttes for å nå målene. Å se nærmere på hvert av aspektene oppgaven har belyst ville gitt en dypere forståelse for de respektive domene. Eksempler på problemstillinger kan være:

- Fører mangelen av etterretning på det taktiske nivå i FN til sivile tap?
- Har robuste fredsbevarende operasjoner noe å lære av FM 3-24?
- Fokuserer moderne COIN-doktriner for lite på politiske løsninger?

Litteraturliste:

- Annan, Kofi. A. (2006). *Guidance on integrated missions – Note from the secretary general*. New York: United Nations
- Bellamy, Williams og Stuart Griffin. (2010). *Understanding Peacekeeping* (2nd ed.) Cambridge: Polity Press
- Capstone, United Nations. (2008) Departments of Peace Operations (DPKO) and Field Support (DFS), *United Nations Peacekeeping Operations: Principles and Guidelines: [Capstone Doctrine]*
- Clausewitz, C., Howard, M., Paret, P., & Brodie, B. (1984). *On war*. Princeton, N.J: Princeton University Press.
- Coning, Detzel & Hojem. (2008) *Report of the Tfp*. Oslo: Doctrine Seminar
- De Jong, Ben, Wies Platje and Robert David Steele (2003). *Peacekeeping Intelligence: Emerging Concepts for the Future*. Oakton: OSS International Press
- Dewan, Sandeep og Vermeji, Lotte (2014) *Indian Perspectives on the Use of Force and the Growing Robustness of UN Peacekeeping – Oslo: Norsk utenrikspolitisk institutt*
- Dorn, A. Walter (2009). *Intelligence-led Peacekeeping: The United Nations Stabilization Mission in Haiti (MINUSTAH)*. New York, London: forfatter
- FM 3-24 (2006). *FM 3-24: Counterinsurgency*. Washington, DC: Department of the Army.
- Friis, Karsten (2010) *Peacekeeping and Countersinsurgency – two of a kind?* Oslo: Norsk utenrikspolitisk institutt
- Galula, David. (1964). *Counterinsurgency Warfare. Theory and Practice*. Westport: Praeger Security International.
- Gentile, Gian. (2009) *A Strategy of Tactics: Population-centric COIN and the Army*. U.S: Army War College
- Huntington, S. P (1957) *The Soldier and the State: The Theory and Politics of Civil-Military Relations*. Massachusetts: Harvard University Press
- Johannessen, A. Tufte, P. og Christoffersen, L. (2010) *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode*. Oslo: Abstrakt forlag
- Jacobsen, Dag Ingvar (2010) *Forståelse, beskrivelse og forklaring - innføring i metode for helse- og sosialfagene*. Oslo: forfatter
- Kappen, van Frank (2003) Strategic Intelligence and the United Nations i B. de Jong, W. Platje, og R.D. Steele. *Peacekeeping Intelligence: Emerging Concepts for the Future*. Oakton: OSS International Press

Kilcullen, David. (2005). *Countering Global Insurgency*. Journal of Strategic Studies, 28 (4), Mark, Craig (September 2010). *Kilcullen and the Efficacy of Contemporary Counterinsurgency*. Melbourne: Australian Political Studies Association

Miles, B. Matthew og Huberman, Michael A. (1984) *Qualitative Data Analysis Handbook*. Arizona: Arizona State University

NATO. (2013). *AAP-06: NATO Glossary of Terms and Definitions: English and French*. (6th ed.) NATO: Standardization Agency

Ramjoué, Melanie (2011) Improving UN Intelligence through Civil–Military Collaboration: Lessons from the Joint Mission Analysis. *International Peacekeeping Journal*, 2011/4/18 s. 468-484

Ramjoué, Melanie (2011) Improving United Nations intelligence: Lessons from the field. *GCSP Policy Paper* 2011/19/4 s. 4

Smith, Rupert. (2005). *The Utility of Force*. London: Allen Lane.

Stortinget (2003) *Stortingspreposisjon nr. 42: Innstilling til Stortinget fra forsvarskomiteen*. Oslo: forfatter

Thompson, Sir Robert. (1966). *Defeating Communist Insurgency*. Florida: Hailer Publishing.

Tranøy, K.E. (1986) *Vitenskapen: samfunnsmakt og livsform*. Oslo: Universitetsforlaget

United Nations, (2015) *The Protection of Civilians in United Nations Peacekeeping*. New York: Department of Peacekeeping Operations / Department of Field Support

United Nations. (2000) *Report of the Panel on United Nations Peace Operations* [Brahimi Report], UN Doc. A/55/305-S/2000/809, August 21, 2000.

van Creveld, Martin (2007) *The Changing Face of War Lessons of Combat, From the Marne to Iraq*. New York: The Random House Publishing Group